

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2021. március 3.*

„Előzetes döntéshozatal – Állami támogatások – Verseny – Az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése – Alkalmazási feltételek – Az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdése – Általános gazdasági érdekű szolgáltatások – Helyi ingatlanadó beszedésére szolgáló postaifolyószámla-kezelési szolgáltatás – A tagállamok által biztosított különleges vagy kizárólagos jogokat élvező vállalkozás – A kedvezményezett vállalkozás által egyoldalúan meghatározott díjak – Erőfölénnyel való visszaélés – EUMSZ 102. cikk – Elfogadhatatlanság”

A C-434/19. és C-435/19. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott két előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyeket a Corte suprema di cassazione (semmitőszék, Olaszország) a Bírósághoz 2019. június 5-én érkezett, 2019. január 21-i határozataival terjesztett elő

a **Poste Italiane SpA**

és

a **Riscossione Sicilia SpA agente riscossione per la provincia di Palermo e delle altre provincie siciliane** (C-434/19),

valamint

az **Agenzia delle entrate – Riscossione**

és

a **Poste Italiane SpA** (C-435/19)

között,

a **Poste italiane SpA – Bancoposta**

részvételével folyamatban lévő eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: E. Regan tanácselnök, M. Ilešič, Juhász E., C. Lycourgos (előadó) és I. Jarukaitis bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

* Az eljárás nyelve: olasz.

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Poste Italiane SpA képviselőjében A. Fratini és A. Sandulli avvocati,
- az Agenzia delle entrate – Riscossione képviselőjében G. Visentini és A. Papa Malatesta avvocati,
- az Európai Bizottság képviselőjében D. Recchia és P. Rossi, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2020. szeptember 24-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 14. cikk, EUMSZ 102. cikk, EUMSZ 106. cikk és EUMSZ 107. cikk értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmek előterjesztésére az egyrészt a Poste Italiane SpA és a Riscossione Sicilia SpA agente riscossione per la provincia di Palermo e delle altre provincie siciliane (a továbbiakban: Riscossione Sicilia) között (C-434/19. sz. ügy), másrészt az Agenzia delle entrate – Riscossione (adóhatóság – adóbeszedés, Olaszország; a továbbiakban: Díjbeszedő) és a Poste Italiane közötti (C-435/19. sz. ügy), a Poste Italiane által az imposta comunale sugli immobili (helyi ingatlanadó, a továbbiakban: ICI) beszedésével megbízott koncessziós jogosultakhoz intézett, az említett koncessziós jogosultak által az ICI jogalanyoktól való beszedésére használt postai folyószámlák kezeléséért járó díjak megfizetésére irányuló felhívás tárgyában folyamatban lévő jogviták keretében került sor.

Az olasz jog

- 3 Az 1996. december 23-i legge n. 662 – Misure di razionalizzazione della finanza pubblica (az államháztartás racionalizálására vonatkozó intézkedésekről szóló 662. sz. törvény, a GURI 1996. december 28-i 303. számának rendes melléklete; a továbbiakban: 662/1996. sz. törvény) 2. cikkének 18–20. bekezdése előírja:

„18. [...] a Poste Italiane a postaifolyószámla-tulajdonos terhére díjakat állapíthat meg.

[...]

19. Azon postai és fizetési szolgáltatásokat, amelyek esetében a hatályos szabályozás nem írja elő kifejezetten a törvényi monopólium rendszerét, a Poste Italiane és más gazdasági szereplők a szabad verseny keretében nyújtják. Az említett szolgáltatásokat illetően 1997. április 1-jétől a hatályos jogszabályokban előírt, a Poste Italiane vállalkozást terhelő díjszabási vagy szociális kötelezettség minden formája, valamint a fent említett vállalkozás ügyfeleire vonatkozó díjkedvezmény bármely formája megszűnik [...] A Poste Italiane köteles elkülönített könyvelést vezetni, kifejezetten különbséget téve a törvényi monopólium keretében végzett szolgáltatásnyújtásokkal kapcsolatos, illetve a szabad verseny keretében nyújtott szolgáltatásokra vonatkozó költségek és terhek között.

20. 1997. április 1-jétől a Poste Italiane vállalkozás szerződés útján állapítja meg a 19. bekezdésben hivatkozott szolgáltatásokra vonatkozó árakat, az ügyfelek igényeinek, a kereslet jellemzőinek, valamint a forgalom mennyiségének megőrzésével és fejlesztésével kapcsolatos követelménynek a figyelembevételével [...]”

- 4 Az 1992. december 30-i decreto legislativo n. 504, Riordino della finanza degli enti territoriali, a norma dell'articolo 4 della legge 23 ottobre 1992, n. 421 (az 1992. október 23-i 421. sz. törvény 4. cikke alapján a területi önkormányzatok finanszírozásának átszervezéséről szóló 504. sz. törvényerejű rendelet, a GURI 1992. december 30-i 305. számának rendes melléklete; a továbbiakban: 504/1992. sz. törvényerejű rendelet) 10. cikkének (3) bekezdése kimondja:
- „A 2. bekezdés alapján fizetendő adót azon koncessziós jogosult részére történő közvetlen átutalással kell befizetni, amely azon körzetért felel, ahová a 4. cikkben említett önkormányzat tartozik, vagy a fent említett koncessziós jogosult nevére szóló, e célra fenntartott postai folyószámlára [...]. A koncessziós jogosultnak járó díj az adót kivető önkormányzatot terheli, és a befizetett összegek 1%-ában, de az adóalany által teljesített minden egyes kifizetés után legalább 3500 [olasz (ITL)] líra [(hozzávetőleg 1,75 euró)] és legfeljebb 100 000 [olasz (ITL)] líra [(hozzávetőleg 50 euró)] összegben kerül meghatározásra.”
- 5 Az 1993. december 28-i decreto del Ministro delle Finanze n. 567 – Regolamento di attuazione dell'articolo 78, commi da 27 a 38, della legge 30 dicembre 1991, n. 413, concernente l'istituzione del conto fiscale (az adószámla létrehozásáról szóló, 1991. december 30-i 413. sz. törvény 78. cikke 27–38. bekezdésének végrehajtásáról szóló 567. sz. pénzügyminiszteri rendelet (a GURI 1993. december 31-i 306. száma) 5–7. cikke lehetővé teszi az adószámlák jogosultjai számára, hogy közvetlenül a koncessziós jogosult hivatalánál vagy valamelyik hitelintézetnél a koncessziós jogosult részére adott visszavonhatatlan beszédési megbízással fizessék be a személyi jövedelemadóval, a jogi személyek adójával – helyettes adófizetői minőségben is –, a helyi jövedelemadóval, és a hivatkozott adókat helyettesítő adókkal, illetve a hozzáadottérték-adóval kapcsolatos összegeket.
- 6 Az 1997. december 15-i decreto legislativo n. 446 – Istituzione dell'imposta regionale sulle attività produttive, revisione degli scaglioni, delle aliquote e delle detrazioni dell'Irpef e istituzione di una addizionale regionale a tale imposta, nonché riordino della disciplina dei tributi locali (a termelő tevékenységek regionális adójának bevezetéséről, a személyi jövedelemadóra vonatkozó adósvák, adómértékek és adókedvezmények felülvizsgálatáról, ezen adóra vonatkozó további regionális adó bevezetéséről, valamint a helyi adózásra vonatkozó szabályozás átszervezéséről szóló 446. sz. törvényerejű rendelet) (a GURI 1997. december 23-i 298. számának rendes melléklete) 59. cikke (1) bekezdésének n) pontja fenntartja az önkormányzatok számára a jogot, hogy a helyi hozzájárulások beszédése tárgyában jogszabályokat alkossanak „az akár önkéntes, akár ellenőrzést követő befizetésekre vonatkozó végrehajtási szabályok racionalizálása céljából, a beszédéssel megbízott koncessziós jogosultaknál történő befizetés mellett vagy azok helyett előírva az önkormányzati adóhatóság nevére nyitott postai folyószámlára történő befizetést, közvetlenül az önkormányzati adóhatóságnál történő befizetést, valamint a bankrendszeren keresztül történő befizetést”.
- 7 A 2001. március 14-i decreto del Presidente della Repubblica n. 144 – Regolamento recante norme sui servizi di bancoposta (a banki szolgáltatások szabályozásáról szóló 144. sz. köztársasági elnöki rendelet; a GURI 2001. április 23-i 94. száma, a továbbiakban: 144/2001. sz. elnöki rendelet) 3. cikkének (1) bekezdése szerint „amennyiben a jelen rendelet másként nem rendelkezik, az ügyfelek és a postai folyószámlákkal fennálló kapcsolatokat szerződéses úton szabályozzák a polgári törvénykönyv és a különös törvények rendelkezéseinek tiszteletben tartása mellett”.
- 8 A törvénnyé alakított és a 2012. március 2-i decreto-legge n. 16 (a GURI 2011. május 13-i 110. száma) által módosított 2011. május 13-i decreto-legge n. 70 – Semestre Europeo – Prime disposizioni urgenti per l'economia (az európai szemeszterre vonatkozó 70. számú törvényerejű rendelet – a gazdaság

érdekében hozott első sürgős rendelkezések) (a GURI 2012. március 2-i 52. száma; a továbbiakban: 70/2011. sz. törvényerejű rendelet) által módosított 2011. május 13-i rendelet (a GURI 2011. május 13-i 110. száma) a 7. cikke (2) bekezdésének gg-septies) pontja kimondja:

„amennyiben a bevételek beszedését az 1997. december 15-i 446. számú törvényerejű rendelet 52. cikke (5) bekezdésének b) pontjában szereplő személyekre bízzák, az az ajánlatkérő szerv bevételeinek beszedésére szolgáló, egy vagy több, postai vagy banki bevételi folyószámlának a koncessziós jogosult nevére történő megnyitásával valósul meg, amely számlákra az összes beszedett összeget be kell fizetni.”

- 9 A Poste Italiane igazgatótanácsának 57/1996. sz. díjszabási határozata (a továbbiakban: 57/1996. sz. díjszabási határozat) előírta, hogy az adóbeszedéssel megbízott koncessziós jogosultak nevére szóló összes postai folyószámla minden egyes számlavezetési művelete után díjat kell fizetni. E díj mértékét 1997. április 1-jétől 2001. május 31-ig 100 ITL-ban (hozzávetőleg 0,05 euró), 2001. június 1-jétől 2003. december 31-ig pedig 0,23 euróban (hozzávetőleg 450 ITL) határozták meg.

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 10 Olaszországban az 504/1992. sz. törvényerejű rendelet az ICI fizetésére kötelezett adóalanyokat arra kötelezte, hogy az általuk fizetendő összeget az ezen adó beszedésével és ezen összegnek a kedvezményezett önkormányzatok részére történő folyósításával megbízott egyik állami koncessziós jogosult részére fizessék meg. Ugyanezen szabályozás szerint az ICI-t a kedvezményezett önkormányzat helye szerinti körzet koncessziós jogosultjának történő közvetlen kifizetéssel vagy az e koncessziós jogosult nevére nyitott postai folyószámlára történő kifizetéssel kell teljesíteni.
- 11 Az alapjogviták a Poste Italiane által az ICI beszedésével megbízott két koncessziós jogosultnak, a Riscossione Siciliához és a Díjbeszedőhöz intézett, díjak megfizetésére irányuló felhívásokra vonatkoznak.
- 12 E díjak megfizetését az e koncessziós jogosultak nevére szóló, a Poste Italianénál annak érdekében vezetett folyószámlák 1997. év és 2011. év közötti kezeléséért kérték, hogy lehetővé tegyék a jogalanyok számára az ICI címén fizetendő összegek megfizetését.
- 13 Az említett díjakat az 57/1996 díjszabási határozatban meghatározott mérték alapján számították ki.
- 14 A C-434/19. sz. ügy alapjául szolgáló jogvitában a Poste Italiane a Tribunale di Palermóhoz (palermói bíróság, Olaszország) fordult annak érdekében, hogy az ICI beszedését végző, később Riscossione Siciliává vált koncessziós jogosultat kötelezzék arra, hogy fizesse meg az ICI befizetésére vonatkozó, az egyes adóalanyok által az e koncessziós jogosult nevére szóló folyószámlára postai csekken történő minden egyes befizetési művelet után járó díjat, vagyis 1997. április 1-jétől 2001. május 31-ig 0,05 eurót (hozzávetőleg 100 ITL), 2001. június 1-jétől 2003. december 31-ig 0,23 eurót (hozzávetőleg 450 ITL), ezt követően pedig az egymást követő tarifaváltozásoknak megfelelő összegeket. 2011. június 7-i ítéletével a Tribunale di Palermo (palermói bíróság) elutasította az elé terjesztett, marasztalásra irányuló kérelmet, és 2016. május 11-i ítéletével a Corte d'appello di Palermo (palermói fellebbviteli bíróság, Olaszország) részben megváltoztatta ezen ítéletet, helyt adva a Poste Italiane által benyújtott fellebbezésnek, mivel az utóbbi a 2006. június 1-jét követő időszakra vonatkozóan bizonyította követeléseit.
- 15 A C-435/19. sz. ügy alapjául szolgáló jogvitában a Poste Italiane a Tribunale di Maceratához (maceratái bíróság, Olaszország) fordult annak érdekében, hogy az ICI beszedését végző Díjbeszedő koncessziós jogosultat kötelezzék arra, hogy fizesse meg az ICI befizetésére vonatkozó, az egyes adóalanyok által az e koncessziós jogosult nevére szóló folyószámlára postai csekken történő minden egyes befizetési művelet után járó díjat, vagyis 1997. április 1-jétől 2001. május 31-ig 0,05 eurót (hozzávetőleg

100 ITL), 2001. június 1-jétől 2003. december 31-ig pedig 0,23 eurót (hozzávetőleg 450 ITL). 2009. június 11-i ítéletével a Tribunale di Macerata (maceratai bíróság) elutasította az elé terjesztett, marasztalásra irányuló kérelmet, és 2016. augusztus 10-i ítéletével a Corte d'appello di Ancona (anconai fellebbviteli bíróság, Olaszország) megváltoztatta az e bíróság által hozott ítéletet, helyt adva a Poste Italiane által benyújtott fellebbezésnek, és kimondva, hogy a Poste Italiane jogosult volt a szóban forgó díj alkalmazására és e díj megfizetésének követelésére.

- 16 Az alapeljárások folyamatban vannak a kérdést előterjesztő bíróság előtt, a C-434/19. sz. ügyben a Poste Italiane által benyújtott fellebbezés és a Riscossione Sicilia csatlakozó fellebbezése, a C-435/19. sz. ügyben pedig a Díjbeszedő által benyújtott fellebbezés és a Poste italiane SpA – Bancoposta által benyújtott csatlakozó fellebbezés szakaszában.
- 17 A Poste Italiane által alkalmazott díj jogszerűségét illetően a kérdést előterjesztő bíróság egy 2014. március 26-i ítéletben úgy ítélte meg, hogy a 662/1996. sz. törvény 18–20. cikkének rendelkezései nem alkalmazhatók az 504/1992. sz. törvényerejű rendelet 10. cikkében előírt postai folyószámla-kezelési szolgáltatáshoz hasonló, törvényi monopólium hatálya alá tartozó tevékenységekre. E bíróság úgy ítélte meg, hogy az adóbeszedésnek az ország egész területén nyújtott szolgáltatás révén történő maximalizálására irányuló cél, a postahivatalok jelentős területi elterjedtségének köszönhetően, amely lehetővé teszi az adóalany könnyebb elérését, igazolja ezt a törvényi monopóliumhelyzetet. A kérdést előterjesztő bíróság ezen ítélete szerint az 504/1992. sz. törvényerejű rendelet, amely bevezeti a szóban forgó törvényi monopóliumot, nem írja elő az ICI megfizetésére irányuló folyószámla-kezelési szolgáltatás ingyenességét, ily módon – függetlenül attól, hogy a koncessziós jogosult köteles-e a postai folyószámla nyitására – a szolgáltatást jellegénél fogva ellenérték fejében nyújtottnak kell tekinteni, ugyanúgy, mint a szabad verseny feltételei melletti folyószámla-vezetés rendes szolgáltatását.
- 18 Mindazonáltal a jelen ügyben a Poste Italiane által alkalmazott díj 1997. év és 2011. év közötti megfizetésének kötelezettségével kapcsolatos jogviták elbírálása során a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az uniós jog, pontosabban a versenyjogra és az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alapján jogszerű-e az, hogy az 504/1992. sz. törvényerejű rendelet 10. cikke a Poste Italiane számára tartja fenn az ICI beszedésére használt folyószámla-kezelési szolgáltatást.
- 19 E bíróság szerint az önkormányzatot az ICI beszedésével megbízott koncessziós jogosulthoz kötő szerződéses jellegű jogviszony célja az adók beszedésére irányuló gazdasági tevékenység folytatása, amely az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdése értelmében vett általános gazdasági érdekű szolgáltatásként határozható meg. E jogviszony különbözik a Poste Italiane és az ICI beszedésével megbízott koncessziós jogosult magánjellegű kapcsolatától, amely szervesen kapcsolódik a folyószámla nyitásához és kezeléséhez. Az említett bíróság pontosítja, hogy az 504/1992. sz. törvényerejű rendelet 10. cikkének (3) bekezdése annak ellenére, hogy korlátozza a koncessziós jogosult azon lehetőségét, hogy kiválassza a másik szerződő felet, vagyis a Poste Italianét, nem tesz különbséget egyrészt az utóbbiak között fennálló jogviszony, másrészt a Poste Italiane és annak postai számlával rendelkező egyéb ügyfelei között fennálló jogviszony között.
- 20 Az említett bíróság úgy véli, hogy az 504/1992. sz. törvényerejű rendelet 10. cikke csak akkor tekinthető összeegyeztethetőnek az uniós szabályozással, ha a Poste Italiane számára fenntartott „folyószámla-kezelési szolgáltatás” az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdése értelmében vett általános gazdasági érdekű szolgáltatás működtetésének fogalma alá tartozik. Meg kell határozni, hogy az ICI-től eltérő helyi adók beszedésére vonatkozó szabályozás hasonló jogszabályi rendelkezése hiányában az ezen utóbbi adó beszedése hatékonyságának a postahivatalok nagy földrajzi kiterjedtsége révén történő maximalizálására vonatkozó követelmény megfelel-e a sajátos feladat kritériumának, következésképpen igazolja-e az uniós versenyszabályok alkalmazásának az EUMSZ 14. cikk és az EUMSZ 106. cikk értelmében vett korlátozását.

- 21 Abban az esetben, ha az ICI beszedésére szánt postai folyószámla kezeléséhez kapcsolódó szolgáltatást általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak kell tekinteni, a kérdést előterjesztő bíróság elsősorban azt kérdezi, hogy a Poste Italianéra ruházott, a díj meghatározására vonatkozó hatáskör – mivel a koncessziós jogosult szerint e díj lényegében adónak vagy kötelező hozzájárulásnak tekintendő, amelyet törvény ír elő, tehát állami forrásokból nyújtott támogatásnak minősül – az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „jogellenes állami támogatásnak” minősül-e, pontosítva, hogy ezen intézkedés soha nem képezte az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése szerinti Bizottsághoz való előzetes bejelentés tárgyát.
- 22 A kérdést előterjesztő bíróság másodsorban azt kérdezi, hogy az alapügyekben szereplő díjnak a Poste Italiane általi egyoldalú megállapítása nem minősíthető-e visszaélésszerűnek, ezáltal az EUMSZ 102. cikk első bekezdése értelmében tilosnak. E bíróság megjegyzi, hogy a koncessziós jogosult nem vonhatja ki magát e díj megfizetése alól, ellenkező esetben nem teljesíti az őt a helyi adóztató szervezethez fűző különálló jogviszonyból eredő kötelezettségeit, amelynek tárgya az ICI beszedése.
- 23 E körülmények között a Corte suprema di cassazione (semmitőszék, Olaszország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Ellentétes-e az ([EK]-Szerződés 7D. cikkével [...], később [...] EK 16. cikk) EUMSZ 14. cikkel és az ([EK]-Szerződés 90. cikkével [...], később [...] EK 86. cikk, (2) bekezdés) EUMSZ 106. cikk (2) bekezdésével, valamint az »általános gazdasági érdekű szolgáltatások« fogalmi körébe való besorolással az 504/1992. sz., felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 10. cikke (3) bekezdésének a 662/1996. sz. törvény 2. cikkének 18–20. bekezdésével összefüggésben értelmezett rendelkezésében foglalthoz hasonló szabályozás, amely – a [...] Poste Italiane által nyújtott postai banki szolgáltatások privatizációját követően is – a Poste Italiane javára [...] biztosította és tartotta fenn egy helyi adó, vagyis az ICI beszedésére szolgáló postai folyószámla kezelésére irányuló tevékenységet (törvényi monopólium), figyelemmel az adók beszedésére vonatkozó állami szabályozás módosításaira, amely legalábbis 1997-től kezdve lehetővé teszi az adófizetők és a helyi adót kivető szervek részére is, hogy az (akár) helyi adók befizetésének és beszedésének módjaként szabadon a bankrendszert vegyék igénybe?
- 2) Amennyiben – az első kérdésre adandó válaszként – el kell ismerni, hogy a törvényi monopólium létrehozása megfelel az általános gazdasági érdekű szolgáltatások jellemzőinek, ellentétes-e az ([EK]-Szerződés 90. cikkével [...], később [...] EK 86. cikk, (2) bekezdés) EUMSZ 106. cikk (2) bekezdésével és az ([EK]-Szerződés 92. cikkével [...], később [...] EK 87. cikk) EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésével az e normáknak a Bíróság által a közszolgáltatási kötelezettség átvállalásának ellentételezéseként hozott jogszerű intézkedésnek a jogellenes állami támogatástól való megkülönböztetésére szolgáló követelmények tekintetében adott értelmezése szerint (2003. július 24-i Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ítélet, C-280/00, EU:C:2003:415) az 504/1992. sz., felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 10. cikke (3) bekezdésének a 662/1996. sz. törvény 2. cikkének 18–20. bekezdésével, valamint a 144/2001. sz. [elnöki] rendelet 3. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett rendelkezéséből eredőhöz hasonló szabályozás, amely a Poste Italianéra [...] jogkört ruház a tekintetben, hogy egyoldalúan határozza meg az [...] ICI beszedésével megbízott koncessziós jogosult (nyertes ajánlattevő) által megfizetendő és a megbízott nevére szóló postai folyószámlán végrehajtott valamennyi kezelési művelet után alkalmazott »díj« összegét, figyelemmel arra, hogy a Poste Italiane [...] igazgatótanácsának 57/1996. sz. [díjszabási] határozatával az 1997. április 1. és 2001. május 31. közötti időszakra 100 [ITL], a 2001. június 1-jét követő időszakra pedig 0,23 euró összegben határozta meg e díj összegét?
- 3) Ellentétes-e az ([EK]-Szerződés 86. cikkével [...], később [...] EK 82. cikk, első bekezdés) EUMSZ 102. cikk első bekezdésével, [...] ahogyan azt a Bíróság értelmezte (lásd: 1991. december 13-i GB-Inno-BM ítélet, C-18/88, EU:C:1991:474; 1998. június 25-i Dusseldorp és társai ítélet,

C-203/96, EU:C:1998:316; 2001. május 17-i TNT Traco ítélet, C-340/99, EU:C:2001:281), a 662/1996. sz. törvény 2. cikkének 18–20. bekezdéséből, a 144/2001. sz. rendelet 3. cikkének (1) bekezdéséből és az 504/1992. sz., felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 10. cikkének (3) bekezdéséből következőhöz hasonló összetett rendelkezés, amennyiben az szükségszerűen arra kötelezi a koncessziós jogosultat (nyertes ajánlattevő), hogy megfizesse a Poste Italiane [...] által egyoldalúan meghatározott és/vagy módosított „díjat”, és nem mondhatja fel a postai folyószámla-szerződést mivel ez esetben megsérti az 504/1992. sz., felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 10. cikkének (3) bekezdésében előírt kötelezettséget, és következésképpen nem teljesíti az [...] ICI beszedésének az adót kivető önkormányzattal szemben vállalt kötelezettségét?”

A Bíróság előtti eljárás

- 24 A 2020. április 22-re kitűzött tárgyalást törölték az egészségügyi válsághelyzet és azon bizonytalanságok miatt, amelyek e válság következtében befolyásolják azt az időpontot, amikortól a Bíróság újra a szokásos feltételek mellett folytathatja igazságszolgáltatási tevékenységét, és a szóbeli válasz céljából feltett kérdéseket írásbeli megválaszolás céljából feltett kérdésekké alakították át. A Poste Italiane, a Díjbeszedő és a Bizottság a Bíróság által előírt határidőn belül válaszolt a feltett kérdésekre.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első és a második kérdésről

Az első kérdés elfogadhatóságáról

- 25 A Poste Italiane elsődlegesen azt állítja, hogy az első kérdés elfogadhatatlan, mivel egyrészt lehetetlen annak az EUMSZ 14. cikkre vonatkozó részét értelmezni, másrészt kizárólag a nemzeti bíróságok feladata közvetlenül alkalmazni az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdésében előírt feltételeket.
- 26 Elsősorban emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EUMSZ 267. cikkel létrehozott együttműködés keretében kizárólag az ügyben eljáró és a meghozandó határozatért felelős nemzeti bíróság feladata annak eldöntése, hogy az ügy sajátos jellemzőire tekintettel az ítélet meghozatalához szükség van-e az előzetes döntéshozatalra, és hogy a Bíróságnak feltett kérdések relevánsak-e. Következésképpen, ha a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni (2019. december 19-i Darie ítélet, C-592/18, EU:C:2019:1140, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 27 Ebből következően az uniós jogra vonatkozó kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor tagadhatja meg a nemzeti bíróság által feltett előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről való határozathozatalt, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli és jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2020. október 8-i Union des industries de la protection des plantes ítélet, C-514/19, EU:C:2020:803, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 28 Másodsorban emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek érdekében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia az elé terjesztett

kérdéseket (2000. november 28-i Roquette Frères ítélet, C-88/99, EU:C:2000:652, 18. pont; 2019. december 19-i Nederlands Uitgeversverbond et Groep Algemene Uitgevers ítélet, C-263/18, EU:C:2019:1111, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 29 Ennek érdekében a Bíróság a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolása alapján meghatározhatja az említett jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a jogvita tárgyára figyelemmel szükséges (2019. december 19-i Nederlands Uitgeversverbond et Groep Algemene Uitgevers ítélet, C-263/18, EU:C:2019:1111, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 30 Márpedig a jelen ügyben, noha az első kérdés valóban említi az EUMSZ 14. cikket, az az EUMSZ 106. cikkre, közelebbről pedig az e két cikk hatálya alá tartozó általános gazdasági érdekű szolgáltatás fogalmára is vonatkozik, és lényegében arra irányul, hogy egy olyan tevékenység, mint amelyet a Poste Italiane számára biztosítanak az ICI beszedésére szolgáló postai folyószámla kezelése érdekében, megfelel-e az ilyen általános gazdasági érdekű szolgáltatás jellemzőinek. E kérdés tehát az uniós jog értelmezésére vonatkozik, és nem tűnik sem hipotetikusnak, sem pedig az alapjogvitához nem kapcsolódónak. A Bíróság ezenkívül rendelkezik az e kérdések megválaszolásához szükséges információkkal.
- 31 Következésképpen az első kérdés elfogadható.

Az ügy érdeméről

- 32 Együttesen vizsgálendő első és második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdését és az EUMSZ 107. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes azon nemzeti szabályok alkalmazása, amelyek arra kötelezik az ICI beszedését végző koncessziós jogosultakat, hogy rendelkezzenek a Poste Italianénál nyitott, a nevükre szóló folyószámlával annak érdekében, hogy az adóalanyok számára lehetővé tegyék ezen adó megfizetését, és az említett folyószámla kezeléséért díjat fizessenek, ha e szabályokat nem jelentették be a Bizottságnál az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése értelmében.
- 33 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy noha az uniós bíróságok ellenőrzése alatt eljáró Bizottság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a támogatások belső piaccal való összeegyeztethetőségének vizsgálatára (lásd ebben az értelemben különösen: 2020. szeptember 3-i Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland és társai kontra Bizottság ítélet, C-817/18 P, EU:C:2020:637, 99. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), e körülmény nem képezi akadályát annak, hogy valamely nemzeti bíróság a „támogatás” fogalmának értelmezése iránti előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesszen elő. A Bíróság így tájékoztathatja a kérdést előterjesztő bíróságot minden olyan, az uniós jog értelmezésére vonatkozó szempontról, amely levetővé teszi számára annak megállapítását, hogy adott nemzeti intézkedés „állami támogatásnak” minősülhet-e az uniós jog értelmében (2017. május 18-i Fondul Proprietatea ítélet, C-672/16, C-150/16, EU:C:2017:388, 12. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 34 Ezenkívül az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésében előírt, az állami támogatások nyújtására és módosítására irányuló szándék bejelentésére vonatkozó kötelezettség hatékony érvényesülésének, valamint az állami támogatások Bizottság általi megfelelő és teljes körű vizsgálatának biztosítása érdekében a nemzeti bíróságok kötelesek az ezen kötelezettség megsértéséből fakadó valamennyi következmény megállapítására, és az azok orvoslására alkalmas intézkedések meghozatalára, még akkor is, ha a jogellenes támogatás kedvezményezettje az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdése értelmében vett általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásával megbízott vállalkozás (lásd ebben az értelemben: 2020. november 24-i Viasat Broadcasting UK ítélet, C-445/19, EU:C:2020:952, 43. pont).

- 35 Azt is pontosítani kell, hogy azon kérdés vizsgálata, hogy a szóban forgó intézkedést az EUMSZ 107. cikk értelmében vett „állami támogatásnak” kell-e minősíteni, amely magában foglalhatja a 2003. július 24-i Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ítéletből (C-280/00, EU:C:2003:415) fakadó feltételek tiszteletben tartásának ellenőrzését, a támogatási intézkedésnek az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdése alapján történő vizsgálatát megelőzően történik. Ez a kérdés ugyanis megelőzi annak esetleges vizsgálatát, hogy egy, a belső piaccal összeegyeztethetetlen támogatás az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdése alapján mindazonáltal szükséges-e a szóban forgó intézkedés kedvezményezettjére bízott feladat ellátásához (lásd ebben az értelemben: 2017. március 8-i Viasat Broadcasting UK kontra Bizottság ítélet, C-660/15 P, EU:C:2017:178, 34. pont; 2019. május 15-i Achema és társai ítélet, C-706/17, EU:C:2019:407, 102. pont).
- 36 Az első és a második kérdés megválaszolása érdekében tehát először is meg kell vizsgálni, hogy az alapügyekben szereplő intézkedést az EUMSZ 107. cikk értelmében vett „állami támogatásnak” kell-e minősíteni.
- 37 Az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti „állami támogatásnak” való minősítéshez négy feltételnek kell teljesülnie, vagyis állami beavatkozásnak vagy állami forrásból történő beavatkozásnak kell fennállnia, e beavatkozásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy érintse a tagállamok közötti kereskedelmet, a kedvezményezett számára szelektív előnyt kell biztosítania, és torzítania kell a versenyt, vagy azzal kell fenyegetnie (2019. május 15-i Achema és társai ítélet, C-706/17, EU:C:2019:407, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 38 Elsősorban az állami beavatkozásra vagy állami forrásból történő beavatkozásra vonatkozó feltétellel kapcsolatban pontosítani kell, hogy az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésben szereplő, „a tagállamok által” és az „állami forrásból” nyújtott támogatások közötti megkülönböztetés nem azt jelenti, hogy az állam által nyújtott valamennyi előny támogatásnak minősül, függetlenül attól, hogy állami forrásokból finanszírozzák-e, vagy sem, hanem e megkülönböztetésnek csak az a célja, hogy e fogalom vonatkozzon a közvetlenül az állam által, valamint az általa kijelölt vagy létrehozott köz- vagy magánszervezet által nyújtott előnyökre is (2020. október 21-i Eco TLC ítélet, C-556/19, EU:C:2020:844, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 39 Ebből következik, hogy ahhoz, hogy bizonyos előnyök az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „támogatásnak” minősülhessenek, egyrésztől közvetlenül vagy közvetve állami forrásból kell származniuk, másrésztől az államnak betudhatónak kell lenniük (2019. május 15-i Achema és társai ítélet, C-706/17, EU:C:2019:407, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 40 Először is, ami a támogatási intézkedés államnak való betudhatóságára vonatkozó feltételt illeti, az annak vizsgálatát követeli meg, hogy a hatóságok részt vettek-e ezen intézkedés meghozatalában (2020. október 21-i Eco TLC ítélet, C-556/19, EU:C:2020:844, 23. pont).
- 41 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból az következik, hogy az alapügyekben szereplő rendelkezést törvényi és rendeleti rendelkezések vezették be. Ugyanis az 504/1992. sz. törvényerejű rendelet vezette be a koncessziós jogosultak azon kötelezettségét, hogy a Poste Italianénál folyószámlával rendelkezzenek az ICI beszedése érdekében, míg a 662/1996. sz. törvény előírja e vállalkozás azon jogát, hogy díjat szedjen e számla vezetéséért. Ebben az összefüggésben, amelyet a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia, az a rendelkezés, amely arra kötelezi a koncessziós jogosultakat, hogy a nevükre szóló folyószámlával rendelkezzenek a Poste Italianénál annak érdekében, hogy az adóalanyok számára lehetővé tegyék ezen adó megfizetését és az említett folyószámla kezeléséért díjat fizessenek, az államnak betudhatónak tekinthető.
- 42 Másodszor, ami az állami források átruházására vonatkozó feltételt illeti, fontos pontosítani, hogy az „állami források” fogalma minden olyan pénzügyi eszközt magában foglal, amelyet a hatóságok ténylegesen felhasználhatnak vállalkozások támogatására, anélkül hogy jelentősége lenne annak, hogy ezen eszközök állandó jelleggel az állam vagyonába tartoznak-e, vagy sem. Még ha a támogatási

intézkedésnek megfelelő összegek nincsenek is állandó jelleggel az államkincstár birtokában, azon tény, hogy folyamatosan állami ellenőrzés alatt maradnak, és így a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok rendelkezésére állnak, elegendő ahhoz, hogy azok állami forrásoknak minősüljenek (2020. október 21-i Eco TLC ítélet, C-556/19, EU:C:2020:844, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2020. december 10-i Comune di Milano kontra Bizottság ítélet, C-160/19 P, EU:C:2020:1012, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 43 Figyelembe véve a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információkat és a Bíróság rendelkezésére álló iratokat, e tekintetben pontosítani kell, hogy nem minősül állami támogatásnak azon intézkedés, amellyel az állami vagy magánvállalkozásokat arra kötelezik, hogy saját pénzügyi forrásaikból vásároljanak vagy szolgáltatást vegyenek igénybe. E kötelezettség ugyanis főszabály szerint nem jár az EUMSZ 107. cikk értelmében vett állami források bevonásával. Más azonban a helyzet, ha e vállalkozásokat úgy kell tekinteni, mint amelyeket az állam felhatalmazott arra, hogy állami forrásokat kezeljenek, amely helyzet akkor állna fenn, ha az ezen vásárlási vagy szolgáltatás igénybevételére vonatkozó kötelezettség által okozott többletköltséget teljes egészében a végfelhasználókra hárítanák át, e többletköltséget a tagállam által előírt kötelező hozzájárulásból finanszíroznák, vagy létezne az említett többletköltség teljes megtérítésére irányuló mechanizmus (lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 13-i ENEA ítélet, C-329/15, EU:C:2017:671, 26. és 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2019. május 15-i Achema és társai ítélet, C-706/17, EU:C:2019:407, 68. pont).
- 44 Egyébiránt a közzállalkozások forrásai szintén állami forrásnak tekinthetők, ha az állam az e vállalkozások feletti meghatározó befolyásának gyakorlásával irányítani tudja e források felhasználását annak érdekében, hogy finanszírozza az adott esetben más vállalkozások javát szolgáló előnyöket (lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 13-i ENEA ítélet, C-329/15, EU:C:2017:671, 26. és 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 45 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokban említett nemzeti szabályozásból kitűnik, hogy az alapügyekben szereplő intézkedés úgy tekinthető, mint amely szolgáltatások igénybevételére vonatkozó kötelezettséget foglal magában, mivel az 504/1992. sz. törvényerejű rendelet 10. cikkének (3) bekezdése szerint a koncessziós jogosultak kötelesek a Poste Italianénál nyitott folyószámlával rendelkezni annak érdekében, hogy az ICI-t az adóalanyoktól beszedjék, és mivel az említett 662/1996. sz. törvény 2. cikkének (18) bekezdése alapján a Poste Italiana díjat szedhet e számlák kezeléséért.
- 46 E tekintetben először is rá kell mutatni, hogy önmagában abból a tényből, hogy a koncessziós jogosultak 2006-ban közzállalkozásokká váltak, nem lehet arra következtetni, hogy az e koncessziós jogosultakat terhelő, a szolgáltatások igénybevételére vonatkozó kötelezettség teljesítését állami forrásokból finanszírozzák.
- 47 A kérdést előterjesztő bíróság által megállapított tényállásból ugyanis nem tűnik ki, hogy az alapügyekben szereplő intézkedés annak eredménye volna, hogy az állam a jelen ítélet 44. pontjában említett ítélkezési gyakorlat értelmében meghatározó befolyást gyakorolt e vállalkozások felett annak érdekében, hogy irányítsa forrásaik felhasználását, mivel a koncessziós jogosultak azon kötelezettsége, hogy az ICI adóalanyoktól való beszedése céljából a Poste Italianénál nyitott folyószámlával rendelkezzenek a jogszabályi rendelkezésekből ered, nem pedig az állam e koncessziós jogosultak kereskedelmi politikájába való beavatkozásának eredménye, és e politikát egyformán alkalmazta a koncessziós jogosultakra 2006 előtt és után, amely év során azok állami irányítás alá kerültek.
- 48 Meg kell azonban vizsgálni, hogy – a jelen ítélet 43. pontjában kifejtetteknek megfelelően – az ICI beszedését végző koncessziós jogosultak az állam által állami források kezelésére felhatalmazott vállalkozásoknak minősülnek-e, ami különösen akkor állna fenn, ha létezne az e kötelezettségből eredő többletköltségek teljes megtérítésére irányuló mechanizmus.
- 49 A Bíróság rendelkezésére álló adatokból nem tűnik ki egyértelműen ilyen mechanizmus fennállása.

- 50 Kétségtelen, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból kitűnik, hogy az 504/1992. sz. törvényerejű rendelet 10. cikkének (3) bekezdése értelmében az adót kivető önkormányzatok kötelesek díjat fizetni a koncessziós jogosultaknak az ICI utóbbiak általi beszédéséért. Ugyanakkor, noha ezen összegek egyértelműen állami eredetűek, semmi nem utal arra, hogy azon többletköltségeket kompenzálják, amelyek a koncessziós részéről merülnek fel amiatt, hogy a Poste Italianénál nyitott folyószámlával kötelesek rendelkezni, és hogy így az állam garantálja e többletköltségek teljes megtérítését. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megvizsgálása, hogy valóban ez a helyzet áll-e fenn.
- 51 Másfelől meg kell állapítani, hogy sem az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból, sem a Bíróság rendelkezésére álló iratokból nem tűnik ki, hogy az alapügyekben szereplő, szolgáltatásoknak a Poste Italianétól való igénybevételére vonatkozó kötelezettség folytán felmerülő többletköltséget teljes egészében az adóalanyoknak kellene viselniük, vagy azt az állam által kivetett más típusú kötelező hozzájárulásból finanszíroznák.
- 52 Mindemellett, még ha első látásra nem is tűnik úgy, hogy közvetlenül vagy közvetve állami forrásból származónak lehet tekinteni a koncessziós jogosultak által a Poste Italiane részére azon számlák megnyitásával és kezelésével összefüggésben fizetett díjakat, amelyekkel a Poste Italianénál kell rendelkezniük, ennek megvizsgálása a kérdést előterjesztő bíróság feladata, mivel a Bíróság nem vizsgálhatja közvetlenül az alapügy tényállását.
- 53 Másodsorban azon feltételt illetően, amely szerint a beavatkozásnak a kedvezményezett számára szelektív előnyt kell biztosítani, emlékeztetni kell arra, hogy formájától függetlenül támogatásnak minősül minden olyan állami beavatkozás, amely közvetlenül vagy közvetve alkalmas vállalkozások előnyben részesítésére, illetve amely olyan gazdasági előnynek tekinthető, amelyben a kedvezményezett vállalkozás rendes piaci feltételek között nem részesülhetett volna (2019. május 15-i Achema és társai ítélet, C-706/17, EU:C:2019:407, 83. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 54 E tekintetben a nemzeti szabályozás által valamely vállalkozás számára elismert azon lehetőség, hogy díjban részesüljön egy olyan szolgáltatás nyújtásáért, amelynek törvényi monopóliumával rendelkezik, *a priori* tekinthető kizárólag e vállalkozás javára nyújtott szelektív előnynek.
- 55 Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból, valamint a Bíróság rendelkezésére álló egyéb iratokból kitűnik, hogy az 504/1992. sz. törvényerejű rendelet, amely törvényi monopóliumot hozott létre a Poste Italiane javára, írta elő a koncessziós jogosultak számára azt a kötelezettséget, hogy e vállalkozásnál nyissanak a nevükre szóló folyószámlát az ICI adóalanyoktól való beszédése érdekében. A 70/2011. sz. törvényrendelet elfogadásáig kizárólag a Poste Italiane részesült ebben az előnyben, amelyet a postahivatalok igen széles területi elhelyezkedése igazolt, és amely lehetővé tette az adóalany könnyebb elérését.
- 56 Mindemellett meg kell állapítani, hogy az alapügyekben szereplő körülményekre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság közelebről a 2003. július 24-i Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ítéletben (C-280/00, EU:C:2003:415) szereplő kritériumokról kérdezi a Bíróságot a közszolgáltatási kötelezettségek valamely vállalkozás általi átvállalása ellentételezésének eseteire vonatkozóan.
- 57 E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy amennyiben az állami beavatkozás a kedvezményezett vállalkozások által közszolgáltatási kötelezettségként teljesített szolgáltatás ellenértékéül adott ellentételezésnek tekinthető oly módon, hogy e vállalkozások nem részesülnek tényleges anyagi előnyben, és így nem kerülnek e beavatkozás folytán versenytársaiknál kedvezőbb helyzetbe, úgy az ilyen beavatkozás nem tartozik az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének hatálya alá (2003. július 24-i Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ítélet, C-280/00, EU:C:2003:415, 87. pont; 2017. március 8-i Viasat Broadcasting UK kontra Bizottság ítélet, C-660/15 P, EU:C:2017:178, 25. pont; 2019. május 15-i Achema és társai ítélet, C-706/17, EU:C:2019:407, 83. pont).

- 58 A 2003. július 24-i Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ítélet (C-280/00, EU:C:2003:415) 88–93. pontjának megfelelően ahhoz, hogy egy ilyen beavatkozás ne minősüljön „állami támogatásnak”, több feltételnek kell teljesülnie. Egyrészt a kedvezményezett vállalkozást ténylegesen közszolgáltatási kötelezettségnek kell terhelnie, és e kötelezettségnek egyértelműen meghatározottnak kell lennie. Másodszor, az ellentételezés kiszámításához alapul vett paramétereket objektív és átlátható módon előre meg kell határozni. Harmadszor, az ellentételezés nem haladhatja meg a közszolgáltatási kötelezettségek végrehajtása során felmerülő költségek egészének vagy egy részének fedezéséhez szükséges mértéket. Negyedszer, amikor egy adott esetben a közszolgáltatási kötelezettség végrehajtásával megbízott vállalkozás kiválasztása nem közbeszerzési eljárás keretében történik, amely lehetővé tenné, hogy azt a jelöltet válasszák, aki a közösségnek legkevesebb költséggel járó szolgáltatást tudja nyújtani, a szükséges ellentételezés mértékét azon költségek elemzése alapján kell megállapítani, amelyet egy átlagos, jól vezetett és a szükséges közszolgáltatási követelmények kielégítéséhez megfelelően felszerelt vállalkozásnál e kötelezettségek végrehajtásakor felmerülnének.
- 59 A 2003. július 24-i Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ítéletből (C-280/00, EU:C:2003:415) fakadó első feltételt illetően a Bíróság megállapította, hogy az az átláthatóság és a jogbiztonság célját követi, amely megköveteli bizonyos, arra vonatkozó minimális kritériumok együttes teljesülését, hogy legyen egy vagy több olyan hatósági jogi aktus, amely kellő pontossággal meghatározza legalábbis a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítésével megbízott vállalkozásokra háruló e kötelezettségek jellegét, időtartamát és terjedelmét. Ezen objektív kritériumok egyértelmű meghatározása hiányában nem lehet ellenőrizni azt, hogy valamely sajátos tevékenység az általános gazdasági érdekű szolgáltatás fogalma alá tartozhat-e (2018. szeptember 20-i Spanyolország kontra Bizottság ítélet, C-114/17 P, EU:C:2018:753, 86. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 60 A jelen ügyben hangsúlyozni kell, hogy az alapügyek nem a Poste Italiane által nyújtott postai szolgáltatásokra vonatkoznak, és hogy az ICI beszédését illetően a kérdést előterjesztő bíróság megkülönbözteti egyrészt azt a jogviszonyt, amely közbeszerzési eljárás lefolytatását követően közigazgatási koncesszió útján köti a települést, vagyis az adót kivető szervezetet, és az e beszéddel megbízott koncessziós jogosultat, másrészt azt a magánjogi jellegű kapcsolatot, amely e koncessziós jogosult és a Poste Italiane között áll fenn, az említett beszédés céljából postai folyószámla fenntartására és e számla kezeléséért díj fizetésére vonatkozó kötelezettség formájában. Az alapügyek e két jogviszony közül kizárólag a másodikra vonatkoznak.
- 61 Márpedig, ahogyan arra a főtanácsnok indítványának 45. pontjában rámutatott, nincs arra vonatkozó bizonyíték, hogy a Poste Italiane formálisan köteles lenne közszolgáltatási kötelezettség jogcímén bizonyos szolgáltatásokat nyújtani olyan feltételek mellett, amelyek kellő pontossággal határozzák meg a jellegét és terjedelmét.
- 62 Éppen ellenkezőleg, még ha a folyószámlák koncessziós jogosultak nevére történő megnyitása és azok kezelése szerepel is a koncessziós jogosultra bízott, az ICI beszédésére irányuló közszolgáltatás megszervezése és működtetése módjainak kialakítására irányuló tevékenységek között, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból, valamint a Bíróság rendelkezésére álló iratokban szereplő egyéb információkból kitűnik, hogy a Poste Italianét az összes koncessziós jogosultakkal való szerződéskötésen túlmenően nem terheli több kötelezettség, mint amelyek a bankszektorban alkalmazandóak.
- 63 Így különösen a Poste Italiane továbbra is szabadon határozhatja meg díjait, és a koncessziós jogosultakkal való szerződéskötésre vonatkozó említett kötelezettségen kívül semmilyen konkrét tényező nem különbözteti meg az azokkal való kapcsolatát attól, amelyet a postai bankszámlával rendelkező más ügyfelekkel tart fenn. A Poste Italiane jelezte, hogy a koncessziós jogosultak tekintetében rendes folyószámláról van szó, és mindig egyetlen folyószámlát szolgáltat, amelynek alapjánlata minden ügyfél számára azonos. A Díjbeszedő azt is megerősítette, hogy a Poste Italiane a koncessziós jogosultak folyószámláira ugyanazokat a gazdasági feltételeket alkalmazza, mint az összes többi jogi személyre általában.

- 64 E körülmények között a 2003. július 24-i Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ítéletben (C-280/00, EU:C:2003:415) kimunkált első feltétel a jelen ügyben nem teljesül, és nem kell megvizsgálni az ezen ítéletben kidolgozott többi feltételt, mivel ezek kumulatívák.
- 65 Ebből következik, hogy a Poste Italiane tekintetében releváns nemzeti szabályozás által elismert azon jog, hogy díjat szedhessen azon postai folyószámlák kezelése után, amelyeket a koncessziós jogosultak jogszabály alapján kötelesek voltak a nevükre megnyitni annak érdekében, hogy az adóalanyoktól beszedjék az ICI-t, szelektív előnynek tekinthető, aminek vizsgálata azonban a kérdést előterjesztő bíróság feladata.
- 66 Harmadsorban, azon feltételeket illetően, amelyek szerint a beavatkozásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy érintse a tagállamok közötti kereskedelmet, és torzítania kell a versenyt, vagy azzal kell fenyegetnie, noha az előzetes döntéshozatalra utaló határozatok e tekintetben nem tartalmaznak információkat, a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat függvényében megállapítható, hogy azok a jelen ügyben teljesülnek.
- 67 Először is hasznos emlékeztetni arra, hogy ahhoz, hogy valamely nemzeti intézkedést „állami támogatásnak” lehessen minősíteni, nem azt kell megállapítani, hogy a támogatás ténylegesen érinti-e a tagállamok közötti kereskedelmet, és hogy ténylegesen torzult-e a verseny, hanem csak azt kell megvizsgálni, hogy e támogatás érintheti-e a kereskedelmet, és torzíthatja-e a versenyt (2019. július 29-i Azienda Napoletana Mobilità ítélet, C-659/17, EU:C:2019:633, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 68 Egyébiránt, ha a tagállam által nyújtott támogatás valamely vállalkozás helyzetét megerősíti a tagállamok közötti kereskedelemben versenytársaival szemben, a támogatást olyannak kell tekinteni, mint amely érinti e kereskedelmet. E tekintetben nem szükséges, hogy a kedvezményezett vállalkozások saját maguk részt vegyenek a tagállamok közötti kereskedelemben. Ha ugyanis egy tagállam támogatást nyújt vállalkozások számára, ez fenntarthatja vagy növelheti a belföldi tevékenységet, ami azzal a következménnyel jár, hogy a más tagállamokban letelepedett vállalkozásoknak csökken a lehetősége arra, hogy az adott tagállam piacára léphessenek (2019. július 29-i Azienda Napoletana Mobilità ítélet, C-659/17, EU:C:2019:633, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 69 Márpedig a jelen esetben nem zárható ki, hogy az alapügyekben szereplő olasz szabályozás azáltal, hogy arra kötelezi a koncessziós jogosultakat, hogy az ICI-nek az adóalanyoktól történő beszedése érdekében postai folyószámlával rendelkezzenek, és hogy e számlák kezeléséért díjat fizessenek a Poste Italianénak, megerősíti e közvállalkozás helyzetét a banki és pénzügyi szolgáltatások ágazatában versenyben álló többi vállalkozáshoz képest, valamint hogy e szabályozás érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet is.
- 70 Mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak értékelése, hogy milyen hatással van a Poste Italiane és más bankok tevékenységére az alapügyekben szereplő intézkedés, amely legalábbis a 70/2011. sz. törvényerejű rendelet elfogadásáig fenntartotta a Poste Italiane számára azt az előnyt, amely a koncessziós jogosultak azon kötelezettségéből ered, hogy e vállalkozásnál nyissanak a nevükre szóló folyószámlát az ICI adóalanyoktól való beszedése érdekében, az adóalanyok számára meghagyott azon lehetőségen felül, hogy közvetlenül a koncessziós jogosultnál teljesítsék az ICI befizetését.
- 71 Negyedsorban rá kell mutatni, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból kitűnik, hogy az 504/1992. sz. törvényerejű rendelettel bevezetett azon intézkedést, amelynek célja, hogy a Poste Italiane számára biztosítsa az ICI beszedésével megbízott koncessziós társaságok nevére nyitott folyószámla-vezetési monopóliumot, nem jelentették be a Bizottságnak az EUMSZ 108. cikk alapján.

- 72 Ebből következik, hogy amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság a jelen ítélet 37–70. pontjában nyújtott információk alapján arra a következtetésre jutna, hogy az alapügyekben szereplő intézkedés állami támogatásnak minősül, e bíróság feladata lesz, hogy a jelen ítélet 34. cikkében hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően levonja a jelen ügyben az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértéséből eredő összes következményt.
- 73 Ráadásul meg kell állapítani, hogy mivel a 2003. július 24-i Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ítéletből (C-280/00, EU:C:2003:415) eredő ítélkezési gyakorlat által támasztott első feltétel, amely szerint a kedvezményezett vállalkozást egyértelműen meghatározott közszolgáltatási kötelezettségek teljesítésével kell megbízni, abban az esetben is alkalmazandó, ha az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdésében előírt eltérésre a jelen ügyben nem hivatkoztak (2017. december 20-i Comunidad Autónoma del País és társai kontra Bizottság ítélet, C-66/16 P–C-69/16 P, EU:C:2017:999, 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdése nem alkalmazható az alapügyekben, mivel a jelen ítélet 64. pontjában megállapítást nyert, hogy e feltétel a jelen ügyben nem teljesül. Mindenesetre, mivel – amint az a jelen ítélet 33. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból következik – a Bizottság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik valamely támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségének értékelésére, a kérdést előterjesztő bíróság nem rendelkezik hatáskörrel annak vizsgálatára, hogy teljesülnek-e az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdésének alkalmazási feltételei.
- 74 A fenti megfontolásokra tekintettel az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 107. cikket úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés értelmében vett „állami támogatásnak” minősül az a nemzeti intézkedés, amely arra kötelezi az ICI beszedését végző koncessziós jogosultakat, hogy rendelkezzenek a Poste Italianénál nyitott, a nevükre szóló folyószámlával annak érdekében, hogy az adóalanyok számára lehetővé tegyék ezen adó megfizetését, és az említett folyószámla kezeléséért díjat fizessenek, amennyiben ezen intézkedés az államnak betudható, a Poste Italiane számára szelektív előnyt biztosít állami forrásból, és alkalmas arra, hogy torzítsa a versenyt és a tagállamok közötti kereskedelmet, aminek megvizsgálása a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

A harmadik kérdésről

- 75 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra keres választ, hogy ellentétes-e az EUMSZ 102. cikkel az olyan nemzeti szabályozás, amely az ICI beszedésével megbízott koncessziós jogosultakat a Poste Italiane által egyoldalúan meghatározott díj megfizetésére kötelezi azon postai folyószámla kezelése érdekében, amelyet e jogosultak kötelesek a Poste Italianénál megnyitni.
- 76 A Poste Italiane azt állítja, hogy ez a kérdés elfogadhatatlan, mivel a kérdést előterjesztő bíróság nem nyújtott be semmilyen elemzést vagy pontosítást arra vonatkozóan, hogy az alapügyekben szereplő nemzeti szabályozás miért nem felel meg az EUMSZ 102. cikknek. Még ha feltételezzük is, hogy a feltett kérdés az EUMSZ 102. cikkel összefüggésben értelmezett EUMSZ 106. cikk (1) bekezdésének értelmezésére irányul, e kérdés akkor is elfogadhatatlan lenne. A kérdést előterjesztő bíróság nem jelölte meg világosan az érintett szolgáltatások piacát, az érintett földrajzi területet, a szóban forgó szolgáltatásokat nyújtó gazdasági szereplők számát, valamint azok piaci részesedését.
- 77 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jognak a nemzeti bíróság számára hasznos értelmezése magában foglalja azt, hogy a nemzeti bíróság meghatározza az általa feltett kérdések ténybeli és jogszabályi hátterét, vagy legalábbis kifejtse azokat a ténybeli körülményeket, amelyeken e kérdések alapulnak. E követelmények különösen érvényesek a versenyjog területén, amelyet összetett ténybeli és jogi helyzetek jellemeznek (2013. december 12-i Ragn-Sells ítélet, C-292/12, EU:C:2013:820, 39. pont; 2019. március 5-i Eesti Pagar ítélet, C-349/17, EU:C:2019:172, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 78 Az alapügyekben a harmadik kérdés lényegében nemcsak arra irányul, hogy az alapügyekben szereplő nemzeti szabályozás azzal a hatással járt-e, hogy a Poste Italiane számára az EUMSZ 106. cikk (1) bekezdése értelmében vett különleges vagy kizárólagos jogokat biztosított, hanem arra is, hogy az ilyen szabályozás erőfölénnyel való visszaéléshez vezethetett-e.
- 79 Márpedig, ahogyan arra a főtanácsnok indítványának 92. pontjában rámutatott, a kérdést előterjesztő bíróságnak pontos információkat kellett volna nyújtania az érintett piac jellemzőiről, földrajzi kiterjedéséről vagy az egyenértékű szolgáltatások esetleges fennállásáról.
- 80 Közelebbről az előzetes döntéshozatalra utaló határozatok nem tartalmaznak olyan adatokat, amelyekből azonosítani lehetne az erőfölénnyel az EUMSZ 102. cikk értelmében vett meghatározó elemeit az alapeljárásokkal összefüggésben. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a Bíróság előtt folyamatban lévő eljárás résztvevői által a Bíróság kérdéseire válaszul szolgáltatott információk ellenére nem lehet kellő pontossággal meghatározni az érintett piacot az alapügyekben szereplő szolgáltatások és annak földrajzi kiterjedése szempontjából, valamint az említett piacon működő különböző vállalkozások piaci részesedését, sem pedig bizonyossággal azt, hogy a koncessziós jogosultak arra való kötelezése, hogy az ICI beszedése érdekében a Poste Italianénál nyitott bankszámlával rendelkezzenek piaci erőfölényt biztosít-e ez utóbbinak a belső piac jelentős részén.
- 81 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatok nem fejtik ki azon okokat sem, amelyek miatt az alapügyekben szereplő olasz szabályozás arra készíthetné a Poste Italiát, hogy visszaéljen erőfölényével.
- 82 Mivel a Bíróság nem rendelkezik az ahhoz szükséges információkkal, hogy hasznos választ adhasson, meg kell állapítani, hogy a harmadik kérdés elfogadhatatlan.

A költségekről

- 83 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

Az EUMSZ 107. cikket úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés értelmében vett „állami támogatásnak” minősül az a nemzeti intézkedés, amely arra kötelezi az imposta comunale sugli immobili (helyi ingatlandó) beszedését végző koncessziós jogosultakat, hogy rendelkezzenek a Poste Italiane SpA-nál nyitott, a nevükre szóló folyószámlával annak érdekében, hogy az adóalanyok számára lehetővé tegyék ezen adó megfizetését, és az említett folyószámla kezeléséért díjat fizessenek, amennyiben ezen intézkedés az államnak betudható, a Poste Italiane számára szelektív előnyt biztosít állami forrásból, és alkalmas arra, hogy torzítsa a versenyt és a tagállamok közötti kereskedelmet, aminek megvizsgálása a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

Aláírások